aq.ros ℔.ij,
Euphrag.virid.
fl.cham.an.℥ vij,
fl.rorismarin. ℔.j,
alabast.subtilissime pulverisat. ℔.j.
& ℥ viij.
cera noua ℥ v,
ol.ros.omphac ℔ ij.ß,
Contusis cõtundendis coquantur inuicem ad consumptionem aquæ & vini, postea imponantur album. ouor. nr. j ß. conquassata & cum pistillo in mortario calido horis octo continuis agitentur, mox cum panno lineo fortiter exprimãtur, in fine addito camphor.ʒ ij.ß, sinito refrigerari & colari si quid vini aut humidi liquoris supersit.

Vnguentum contra pestem. Antonii Florentini.

℞. theriac. Androm. sen. vet. opt. ℥ ij,
coquatur in vase fictili optime vitreato ad consumptionem medietatis, adde cum ab igne remota fuerit.
carlinæ.
imperator.
gentianæ,
diptamni albi,
sandarac.
croci optime pulverisator. an. ʒ ij.
Mi.
f. vnguentum, quo regio cordis inungatur.

Aliud Leonardi Fiorauanti ad pestem.

℞. resinæ pini alb. & mund. libr. ij,
benzoin ℥ ij,
styrac. calamit. ℥ j,
terebinth. pellucid. ℥ vj,
liner. lign. oliuar. ℥ iiij.
myrrh. ℥ iij,
thur.
mastic. an. ℥. j. ß,
aq. vitæ ℥. vj, Mi. in retorta magna igne lento destillentur, & cum oleum nigrum in fine exire videris, muta recipientem, & oleum illud nigrum de aqua & prius egresso oleo separa illudq; oleum, prius itidem ab aqua elapsum veluti thesaurum maximum reserua.

Vnguentum ad suffocationes vteri. Pistorij.

℞. ol. myrthin. ℥ j,
mastich.
cydon. an. ℥ ß,
ambr. gr. iij,
benzoin. ʒ j. ß,
gallia mosch. ʒ ß. Mi.
cum cera f. vngu. molle, quo pudenda inungantur.

SECTIO II.
DE CERATIS.

VT cerata media sunt inter vnguenta & emplastra, sic inter hæc & illa à nobis describuntur. Dicuntur cerata, quod ceram admittant; vt etiam Ceronea, quæ nunc ab emplastri soliditate & compositione non differre videntur, ita vt chirurgis emplastra & ceronea idem sint: Et qui inter ipsos tantum ossa fracta aut luxata reponunt, omnia emplastra ceronea nominant. At vero cerata molliora cum sint, angustiore acceptione designantur pro medicamento, nempe externo, ex oleo, cera, & stirpium, animaliumque partibus, atque metallis & mineralibus aggregato, consistentia inter vnguentum & emplastrum media: nam plus cera recipiũt, quam vnguenta, hinc duriora minus, quam emplastra, ideo molliora. Ea proportio cera in vnguentis seruatur, vt vnciis olei singulis ponantur cera drachmæ duæ aut paulo minus; In ceratis huius drachmæ duæ cum dimidia aut paulo plus. In emplastris sæpe duplum, sæpius triplũ, & aliquando quadruplum cera ad oleum pondus. Variat tamen ista proportio pro diuersa rerum aliarum

Cerata vnde dicantur.

Ceratum quid.

Proportio olei ad cerã.

aliarum mixtione & tempore, nam vbi pulueruum maior quantitas adhibetur, ibi plus olei, vbi minor, ibi minus: vt etiam æstate, (quod omnia pinguia facile liquescant) minor, quam hyeme olei dosis ponitur, adeo, vt sæpius penes artificem peritum sit oleum vel ceram augere vel minuere. Vt autem ceroneum pro emplastro sic ceratum pro vnguento fere vsurpetur: Eadem enim est simplicium commixtio, præparatio & spissitudo, & nonnunquam ceratum vnguento mollius efficitur.

CAP. I.

Ceratum refrigerans Galeni.

℞. Ceræ albæ ℥ j.
Olei rosati Omphacini ℥ iiij.

Liquentur simul in vase duplici. Refrigeratis affundatur paulatim in mortario aquæ frigidissimæ, quantum absorbere poterunt, pecutiendo & agitando: postremo addatur aceti ℥ ß. Fiat ceratum.

COMMENTARIVS.

Inter medicamenta composita & euporista, nullum est frequentius & simplicius hoc cerato à Galeno multis in locis, *vt c. 6. lib. 1. simp. l. 10. meth. & l. 6. sanit. tuend.* descripto & celebrato, quod à nonnullis modo vnguentum, modo Ceratum albũ, & aliquando ceratum refrigerans Galeni nuncupatur in Officinis.

Præparatio. Sic vero eius suscipitur præparatio: Cera in fruſtula diuisa oleo *rosaceo omphacino* in diplomate liquatur: dein ab igne remouetur, & in aliud vas transfunditur: atq; vbi refrixerit, & modice concreuerit; aqua frigidissima subinde affunditur & agitatione continua subigitur: Et rursus noua frigidæ affusio & agitatio iteratur, donec ipsam mixtura respuat; cui si parum *aceti albi & tenuis* adiiciatur, magis humectans & refrigerans vnguentum parabitur. Vbi magis refrigerare consilium est, etiam Galeni authoritate, *succi lactucæ, solani, sempreuiui*, aut similium refrigerantium nonnunquam adduntur. Sed hoc raro, nisi vtendi tempore, fieri solet, atque in pharmacopoliis tantum, quod simplicius est, asseruatur.

Vires. Valet ad phlegmonas, Erysipelata, herpetas, carbunculos, phygethla, omnemq; intemperiem calidam. Febrientibus quoque multum conducit, si hypochondriis superponatur.

CAP. II.

Ceratum santalinum D. Mes.

℞. Rosarum ʒ. xij.
santal. rubri ʒ x.
albi,
citrini an. ʒ vj.
boli Armeni ʒ vij.
ceræ albæ lotæ ʒ xxx.
eboris ʒ vij.
caphuræ ʒ ij.
olei rosat. ℔ j.
fiat Ceratum, vt artis est.

COMMENTARIVS.

Minus est irridendus pharmacopola, qui *sacharo*, quã qui hoc cerato caret, cuius perennis & felix vsus nobilitatem ostendit. A cera ceratum dicitur, à *santalis santalinum*, paratur sic:

Præparatio. *Santala* primum omnia simul pulueranturseorsim *rosæ, bolus armeni, ebur, & caphuræ*: deinde *cera* igni blando, vt cinerib. calidis, aut balneo maris, eum oleo adhibetur, vt liquescat: vbi aliquantum refrixerint ambo, confuse liquata, *aqua rosacea* ter quaterque lauanda: postea dicti pulueres commiscendi, ita tamen, vt *caphura* postremo loco ponatur. Tũ omnia simul agitanda, subigendaque, vt coeant in idoneam consistentiam cerati. Porro *ebur* crudum pro *spodio* posuimus, non *vstum*, vt perperam, aromatariorum vulgus. Cur vero id egerim, pluribus in locis *superius*, vbi spodium occurrit, fusissime demonstrauimus.

Vires. Ceratum santalinum phlegmonas & omnes intemperaturas calidas ventriculi, hepatis, & partium aliarum exustiones efficacissime compescit.

CAP. III.

Ceratum stomachicum Galeno ascriptum D. Mes.

℞. *Rosarum,*
mastiches an. ʒ x.
foliorum absynthii sicci ʒ vij. ß.
spicæ nardi ʒ v.
ceræ ℥ ij.
olei rosati ℥ jx.
Fiat ex arte ceratum.

COMMENTARIVS.

Præparatio. Ceratum hoc à Mesue traditum efficacius cum sit duob. aliis à Galeno descriptis, vsitatius est, & in officinis plurib. asseruatur. Ad eius apparatum *cera & oleũ* liquãtur: refrigerata sæpius *aqua rosarum* abluuntur: postea rursus liquata lauantur æquis partibus *succi citoniorum & vini nigri* & austeri, addito pauco *aceto*; quod tamẽ multi nõ sine ratione omittunt. Interea *rosæ* & *absynthium* simul pulueranda: seorsim vero *mastiche* & *spica Indica*: tum omnium puluis confuse mixtus, cerulæo, seu ceræ oleo liquatæ & lotæ, permiscẽdus, & ita subigendus, vt in cerati crassitudinẽ abeat legitimam. Hoc autem nõ similiter describitur à Galeno, licet ei tribuatur à Mesue, cui potius debetur illius inuentio, vel saltẽ amplior & melior descriptio. Dicitur stomachicum à parte, cui cõfert & adhibetur: Calorem enim stomachi & totius ventriculi fouet, coctionem iuuat, flatus absumit, crudos humores coquit, appetitum excitat & vomitum compescit.

Vires. Solet autem & debet extendi super aluta & superiori regioni stomachi, & aliquãdo etiam toti ventriculo admoueri. Eum enim roborat, & ad munia perfectius obeunda vegetiorem reddit.

CAP. IV.

Ceratum œsypatum, Galeno tributum, D. Mes.

℞. *Oesypi ℥ x.*
oleorum chamæmeli,
irini an. ℔ ß.
ceræ flauæ ℥ iiij.
mastiches,
terebinthinæ an. ℥ j.
resinæ ℥ ß.
spicæ nardi ʒ ij. ß.
croci ʒ j ß.
ammoniaci ℥ j.
styracis calamitæ ℥. ß.
Fiat ceratum secundum artem.

COMMENTARIVS.

Tria describit cerata Mesue, quorum hoc selegimus Galeno ascriptum, vt efficax & vsu frequentiore celebratum; efficacius tamen redditum, Rondeletii consilio, *amoniaci* & *styracis calamitæ* incremento: sic enim effectus feliciter præstat, quos alia Philagrii & Pauli cerata à Mes. conscripta pollicentur. Propterea qui hoc habebit, aliis dictis carere facile poterit. Dicitur autem *œsypatum* à sua basi *œsypo*, quæ sic extrahitur. Lanæ succidæ ex ouium collo, ventre & feminibus euulsæ quantitas quædam idonea sumitur, aqua calida horas octo maceratur, & subinde baculo agitatur; deinde igni feruescere dimittitur, donec pinguedinem in aquam deposuerit, Extractis & fortiter expressis lanis, aqua è vase in aliud vas magno impetu sæpius transfunditur, vt spumam multam eructet, quæ colligenda, & in alio vase seorsim reponenda: tum aqua denuo agitatur ad spumam, quæ adhuc collecta cum præcedente ponẽda. Idque toties iteratur sub æstiuo Sole, dum tota spumescens pinguitudo colligatur: Collecta, aqua pura sæpe lauatur, manibus agitando, quousque sordes mixtæ auferantur, & aqua pura effluat, atq; pinguedo linguæ admota, nullum acrimoniæ sensum inferat. Postea vase fictili denso excepta, in loco frigido seruanda. Vim habet emolliendi, resoluendi, calefaciendi, & dolores sedandi. *Oesypi eductio & apparatus.*

Sic autem paratur ceratum descriptũ; primo seorsim pulueratur *crocus, mastiche, spica* & *styrax*: dein omnium pollen commisce- *Præparatio.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-169808-p0212-8 DFG